

Õiguskantsler

Teie 08.04.2015 nr

Meie 14.05.2015 nr 6-1/150563/1502139

**Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta
Kaugloetavate arvestite kasutamine**

Austatud [ ]

Pöördusite õiguskantsleri poole avaldusega, milles tundsite muret kaugloetavate arvestitega (kõnekeeles tuntud ka kui nutiarvestid) seonduda võivate andmekaitseprobleemide pärast.

Täpsemalt väljendasite muret selle pärast, et kaugloetavate arvestite kaudu on võimalik saada teavet isiku elektrikasutuse ning sellega haakuvate igapäevaelu iseloomustavate harjumuste kohta; samuti avaldasite kahtlust, et taolised andmed võivad sattuda soovimatute isikute kätte.

Analüüsisides Teie avalduses tõstatatud probleemi, ei tuvastanud õiguskantsler vastuolu põhiseadusega.

Alljärgnevalt on toodud seisukoha kujunemise kaalutlused.

Üldise taustana tuleb märkida, et elektrivõrgus peab võrku siseneva ja sealt väljuva elektrienergia koguse kindlaksmääramise, mõõteandmete kogumise ja nende töötlemise tagama võrguettevõtja ([elektrituruseaduse](#) – edaspidi *ELTS* – § 67 lg 1). Selleks, et mõõtmine võimalik oleks, peab võrguettevõtja korraldama seaduse nõuetele vastava mõõteseadme paigaldamise tema võrgus edastatud elektrienergia koguste kindlaksmääramiseks (*ELTS* § 65 lg 1 p 5).

Tulenevalt elektrituruseaduse alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määrusest nr 184 „[Võrgueeskiri](#)“ (edaspidi *võrgueeskiri*) peavad kõigile tarbijatele, sh kodutarbijatele, olema hiljemalt 01.01.2017 paigaldatud elektrikoguste mõõtmiseks kaugloetavad elektriarvestid (võrgueeskirja §-d 39–40).

Tarbija seisukohast tähendab kaugloetava arvesti paigaldamine ja toimimine esmajoones seda, et tal ei ole enam vaja võrguettevõtjale (igakuiselt) oma elektrinäite teatada, vaid nende näitude „lugemine“ toimub automaatselt arvesti kaudu. Kuna kaugloetava arvestiga on võimalik mõõta elektritarbimist tunnikaupa ning ka elektrikibörsil kujuneb elektri hind tunnikaupa, siis tähendab kaugloetava arvesti kasutamine seda, et igal tarbijal (sh kodutarbijal) on võimalik tarbida elektrit just konkreetse tunni börsihinnaga¹, näiteks siis, kui elektri börsihind on madalam (seda eeldusel, et selleks on sõlmitud mitte fikseeritud hinnaga, vaid börsihindadega arvestav elektrimüügileping).

---

¹ Elektribörsi tunnipõhiste hindadega on võimalik tutvuda [Nord Pool Spoti kodulehel](#).

Kuna seda, mida lugeda isikuandmeteks, mõistetakse laialt – isikuandmed on mis tahes andmed tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta – võib kaugloetavate arvestite kaudu edastatavaid andmeid pidada isikuandmeteks. Isikuandmete kaitse on omakorda oluline eraelu kaitse seisukohalt ning isikuandmete kogumist, säilitamist ja kasutamist käsitatakse seetõttu eraelu puutumatuse riivena [põhiseaduse § 26 mõttes](#).

Mis puutub tarbimisandmete kasutamisse võrguettevõtja poolt, siis tuleb esmalt märkida, et arvesti fikseerib ja edastab teavet tunni jooksul tarbitud summaarse elektrikoguse kohta üldiselt, mitte selle kohta, milliste seadmetega ning mis otstarbel klient elektrit kasutab.

Lisaks tuleb rõhutada, et ei võrguettevõtja ega ka teised elektriettevõtjad (nt elektrimüüjad) ei saa tarbija andmeid oma suva järgi kasutada ning neid kellele tahes edastada. Esiteks sätestab [elektrituruseaduse](#) § 69, et võrguettevõtja on kohustatud teabe osas, mille ta on oma tegevuse käigus turuosaliste elektrienergia tootmis- või tarbimiskoguste kohta saanud, järgima konfidentsiaalsusnõuet.² Selline üldine konfidentsiaalsusnõue hõlmab nii võrguettevõtja kliendiks olevate ettevõtjate tegevusega seotud kui ka füüsiliste isikutega seotud teavet (seejuures ei ole iseenesest välistatud, et füüsilised isikud mitte ainult ei tarbi, vaid ka toodavad elektrienergiat ning annavad seda võrku). Füüsilisest isikust tarbijate isikuandmete töötlemist³ (sh isikuandmete kodumist, salvestamist, säilitamist ja neile juurdepääsu võimaldamist) reguleerib spetsiifilisemalt [isikuandmete kaitse seadus](#) (edaspidi *IKS*), mis kohaldub ka kaugloetavate arvestitega elektritarbimist mõõtvatele võrguettevõtjatele. Nimetatud seadus näeb ette nii selle, mis [õiguslikel alustel](#) on lubatud isikuandmeid töödelda kui ka isikuandmete töötlemise nõuded ja isikuandmete turvameetmed. Nii on isikuandmete töötleja kohustatud kasutusele võtma organisatsioonilised, füüsilised ja infotehnilised turvameetmed, kaitsmaks isikuandmeid juhusliku või tahtliku volitamata muutmise eest, juhusliku hävimise ja tahtliku hävitamise eest, õigustatud isikule andmete kättesaadavuse takistamise ning andmete volitamata kasutamise eest (*IKS* § 25 lg 1). Isikuandmete töötleja on muu hulgas kohustatud vältima kõrvaliste isikute ligipääsu isikuandmete töötlemiseks kasutatavatele seadmetele, ära hoidma andmete omavolilise lugemise, kopeerimise ja muutmise andmetöötlussüsteemis, andmete omavolilise salvestamise ning kustutamise (*IKS* § 25 lg 2). Selle üle, et isikuandmete töötlemise nõudeid järgitakse, teostab järelevalvet [Andmekaitse Inspeksioon](#). Seejuures on isikul, kes leiab, et isikuandmete töötlemisel rikutakse tema õigusi (sh õigust eraelu puutumatusele) võimalus pöörduda [kaebusega Andmekaitse Inspeksiooni](#) või kohtu poole (*IKS* § 22).

Eelnevale tuginedes leian, et kaugloetavate arvestite kasutamise kohustust iseenesest ei saa pidada vastuolus olevaks eraelu kaitset sätestava põhiseaduse §-ga 26. Kuigi kaugloetavate arvestite kasutamine kätkeb ka isikuandmete töötlemist, siis ei saa ettevõtjad neid andmeid kasutada oma suva järgi, vaid peavad isikuandmete töötlemisel arvestama seadusandja kehtestatud tingimuste ja nõuetega. Hinnates seejuures üldiselt (s.t mitte konkreetse juhtumi põhisel) kõnealust isikuandmete kaitse regulatsiooni ning kohustusi, mis isikuandmete

² Tervikuna sätestab elektrituruseaduse § 69:

„Võrguettevõtja järgib sellise teabe konfidentsiaalsuse nõuet, mille ta on oma tegevuse käigus turuosaliselt saanud elektrienergia tootmis- või tarbimiskoguste kohta. Sätet ei kohaldata, kui:

- 1) teave on juba avalikustatud või saanud avalikuks muul viisil kui võrguettevõtja kohustuste rikkumise tõttu;
- 2) teave on vaja kolmandale isikule edastada käesolevast seadusest tulenevate võrguettevõtja kohustuste täitmiseks;
- 3) võrguettevõtja peab teabe edastama õigusakti kohaselt.”

³ Isikuandmete töötlemist mõistetakse seaduse kontekstis laialt. Isikuandmete töötlemine on iga isikuandmetega tehtav toiming, sealhulgas isikuandmete kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, muutmine ja avalikustamine, juurdepääsu võimaldamine isikuandmetele, päringute teostamine ja väljavõtete tegemine, isikuandmete kasutamine, edastamine, riskasutamine, ühendamine, sulgemine, kustutamine või hävitamine, või mitu eelnimetatud toimingut, sõltumata toimingute teostamise viisist ja kasutatavatest vahenditest (*IKS* § 4).

töötlejatele sellest tulenevad, ei ole õiguskantsleril alust arvata, et kõnealune regulatsioon oleks ilmselgelt puudulik ega tagaks isikuandmete piisavat kaitset. Seejuures tuleb märkida, et õiguskantsler ei saa oma pädevuse piires asuda kontrollima iga kaugloetava arvesti teel isiku tarbimisandmeid koguvat võrguettevõtjat, hindamaks, kas ettevõtjad oma seadusest tulenevatest kohustustest kinni peavad. Sellise järelevalve teostamise pädevus on Andmekaitse Inspektsioonil.

Selle järeldusega lõpetan Teie avalduse alusel algatatud menetluse.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise